

Gaston Leroux

**FANTOMA DE LA
OPERĂ**

ALDO PRESS

CUPRINS

PROLOG	5
Capitolul I - Este fantoma ?	11
Capitolul II - Noua Margaretă	22
Capitolul III - Motivul misterios	32
Capitolul IV - Loja 5	40
Capitolul V - Vioara vrăjită	54
Capitolul VI - O vizită în loja 5	71
Capitolul VII - Faust și ce a urmat	74
Capitolul VIII - Cupeul misterios	90
Capitolul IX - La balul mascat	98
Capitolul X - Vocea are un nume	108
Capitolul XI - Deasupra trapelor	114
Capitolul XII - Lira lui Apollo	122
Capitolul XIII - O mișcare de maestru a iubitorului de trape	141
Capitolul XIV - Atitudinea neobișnuită a unui ac de siguranță	153
Capitolul XV - Christine ! Christine !	160
Capitolul XVI - Revelațiile doamnei Giry	165
Capitolul XVII - Iar acul de siguranță	178
Capitolul XVIII - Comisarul, vicontele și Persanul	185
Capitolul XIX - Vicontele și Persanul	191
Capitolul XX - Subsolurile Operei	199
Capitolul XXI - Schimbări interesante	215
Capitolul XXII - În camera de tortură	228
Capitolul XXIII - Încep torturile	235
Capitolul XXIV - Butoaie !... Butoaie !...	242
Capitolul XXV - Scorpionul sau Lăcusta	252
Capitolul XXVI - Sfârșitul poveștii fantomei	260
EPILOG	269
Opera din Paris	278

oameni, Charles Garnier, arhitectul însărcinat cu conservarea clădirii, care n-a ezitat să-mi împrumute lucrările lui deși era aproape sigur că nu i le voi înapoia vreodată. La sfârșit trebuie să aduc un omagiu public generozității prietenului și fostului meu colaborator, domnul J. le Croze, care mi-a permis să mă cufund în splendida sa bibliotecă legată de teatru și să iau cu împrumut cele mai rare ediții ale cărților pe care le avea din abundență.

GASTON LEROUX

Capitolul I

Este fantoma ?

Era seară când Debienne și Poligny, directorii Operei, dădeau ultimul spectacol de gală pentru a marca retragerea lor. Brusc cabina lui La Sorelli, una din principalele balerine, a fost invadată de vreo jumătate de duzină de domnișoare din corpul de balet care veniseră de pe scenă după ce dansaseră Polyeucte. S-au repezit înăuntru foarte agitate, unele lăsând să le scape râsete forțate, prefăcute, altele scoțând țipăte de teroare. Sorelli, care ar fi vrut să fie singură puțin ca să revadă discursul pe care urma să-l țină pentru directorii care se retrăgeau, s-a uitat furioasă în jur la mulțimea zăpăcită, agitată. Micuța Jammes - fata cu nasul în vânt, ochi de nu-mă-uita, obraji trandafirii, gât și umeri de-o paloare ca de crin - a fost cea care a dat explicația cu voce tremurătoare:

- E fantoma !

Și a încuiat ușa. Cabina lui Sorelli era mobilată cu o eleganța comună, oficială. O oglinda mare pe perete, o sofa, o masă de machiaj și un dulap sau două asigurau mobilierul necesar. Pe pereți atârnavu câteva gravuri, relicve de la mama ei, care cunoscuse stelele vechii Opere din strada Peletier; portretele lui Vestris, Gardel, Dupont, Bigottini. Dar camera li se părea un palat ștrengărițelor din corpul de

balet, care ocupau cabina comună unde-și petreceau timpul cântând, certându-se cu croitoresele și coafezele și cumpărându-și una altele pahare cu cassis, bere sau chiar rom până la sunetul clopoțelului de intrare în scenă.

Sorelli era foarte superstițioasă. A tremurat când a auzit-o pe mica Jammes vorbind despre stafie, a făcut-o "prostituță mică" și apoi, fiindcă era prima care credea în fantome în general și în cea de la Operă în special, a cerut imediat detalii:

- L-ai văzut ?

- Limpede cum te văd pe tine, a spus micuța Jammes, ale cărei picioare s-au înmuiat așa de brusc încât a căzut pe un scaun gemând.

Atunci micuța Giry - fata cu ochii negri ca porumbele, părul negru ca cerneala, ten măsliniu și piele acoperind niște biete oscioare - micuța Giry a adăugat:

- Dacă aia-i fantoma, atunci e foarte urâtă !

- Ah, da ! a țipat corul de balerine.

Și toate au început să vorbească deodată. Fantoma, sub înfățișarea unui domn în frac, le apăruse brusc în față pe coridor, fără ca ele să știe de unde se ivise. Părea să fi ieșit direct din zid.

- Pooh ! a spus una dintre ele care-și păstrase mai bine cumpătul. Vedeți fantoma peste tot !

Și era adevărat. De mai multe luni nu se mai discuta despre nimic altceva la Operă decât despre această fantomă în haine de seară, care bântuia prin clădire de sus până jos, ca o umbră, care nu vorbea cu nimeni, căreia nimeni nu îndrăznea să-i vorbească și care dispărea de îndată ce era văzută fără ca cineva să știe cum sau unde. Așa cum îi stă bine oricărei fantome, ea nu făcea nici un zgomot pășind. Oamenii au început prin a râde și a glumi pe seama acestui spectru îmbrăcat ca un bărbat la modă sau ca un antreprenor de pompe funebre, dar în curând legenda a luat proporții

enorme printre fetele din corpul de balet. Toate fetele susțineau că au întâlnit această creatură supranaturală mai des sau mai rar. Și cele care râdeau mai tare nu erau chiar în largul lor. Când nu se arăta direct, ea își trăda prezența printr-un incident, comic sau serios care i se atribuia din cauza superstiției. Dacă cineva cădea sau una din celelalte fete îi făcea o farsă sau pierdea un puf de pudrat, era imediat vina fantomei, a Fantomei de la Operă.

La urma urmei cine-l văzuse ? Întâlneai la Operă atâția bărbați îmbrăcați în frac fără să fie fantome. Dar fracul acesta avea ceva caracteristic. Acoperea un schelet. Cel puțin așa spuneau fetele din corpul de balet. Și, bineînțeles, avea cap de mort.

Erau toate astea adevărate ? Adevărul e că ideea cu scheletul a venit de la descrierea făcută fantomei de Joseph Buquet, șeful mașiniștilor, care chiar o văzuse. Se ciocnise de fantomă lângă scărița ce ducea spre pivnițe. O văzuse doar o secundă, fiindcă fantoma fugise iute, și spunea oricui voia să-l asculte:

- E grozav de subțire și fracul atârnă pe un schelet. Are ochii așa de adânci încât abia îi poți vedea pupilele. Vezi doar două găuri negre, ca într-un craniu de mort. Pielea feței, întinsă pe oase, nu e albă, ci de un galben bolnăvicios. Despre nas nu merită să vorbim fiindcă nu se vede dintr-o parte, și absența nasului îl face groznic la vedere. Tot părul pe care-l are e adunat în trei sau patru şuvițe lungi negre pe frunte și pe după urechi.

Acest mașinist-șef era un om serios, sobru, inteligent, fără prea multă imaginație. Cuvintele i-au fost primite cu interes și uimire și curând s-au găsit și alți oameni care să spună că întâlniseră un bărbat îmbrăcat în frac și având pe umeri un cap de mort.

Oamenii cu judecată care-au auzit povestea au spus că Joseph Buquet fusese victima unei farse făcute de

unul din asistenții săi. Și apoi, unul după altul, au apărut incidente așa de curioase și inexplicabile încât chiar și cei mai perspicace oameni au început să-și piardă cumpătul. De exemplu, un pompier e un om curajos! Nu-i e frică de nimic, cu atât mai puțin de foc! Ei bine, pompierul în chestiune, care se dusese să facă o inspecție a pivnițelor și care se pare că se aventurase puțin mai departe decât de obicei, a reapărut brusc, palid, speriat, tremurând, cu ochii ieșiți din orbite și pur și simplu a leșinat în brațele micuței Jammes¹ Și de ce? Pentru că văzuse venind spre el, la nivelul capului lui, dar fără corp sub el, un cap de foc! Și, după cum am mai spus, unui pompier nu-i e frică de foc. Numele pompierului era Pampin.

Corpul de balet era consternat. La prima vedere acest cap fioros nu corespundea cu descrierea pe care Joseph Buquet o făcuse fantomei. Dar tinerele doamne în curând se auto-convinseseră că fantoma avea mai multe capete pe care le schimba după plac. Și, bineînțeles, de îndată își imagină că erau în mare primejdie. Din moment ce chiar un pompier leșinase fără rețineri, solistele, fetele din primul rând și cele din spate aveau o mulțime de scuze pentru teama care le făcea să grăbească pasul când treceau printr-un colț întunecos sau un coridor prost luminat. Sorelli însăși, în ziua cu aventura pompierului, a pus o potcoavă pe masa din fața gheretei portarului de la intrarea artiștilor și oricine intra în Operă, fără a fi spectator trebuia s-o atingă înainte de a pune piciorul pe prima treaptă a scării. Această potcoavă n-a fost inventată de mine - și din păcate nici o altă parte a acestei povești - și poate fi încă văzută pe masa din fața gheretei portarului de la intrarea artiștilor, dacă intri în Operă prin curtea din dos.

Să ne întoarcem la seara cu pricina.

¹ Am această istorioară, autentică, de la însuși domnul Pedro Gailhard, răposatul director al Operei (n.a.).

- E fantoma! strigase micuța Jammes.

O tăcere chinătoare stăpânea cabina. Nu se auzea decât respirația grea a fetelor. În cele din urmă Jammes, refugiindu-se în cel mai îndepărtat colț al odăii, cu fața plină de groază adevărată, a șoptit:

- Ascultați!

Tuturor li se părea că aud un foșnet afară la ușă. Nu se auzea zgomot de pași. Suna ca mătasea alunecând peste lambriuri. Apoi s-a oprit.

Sorelli a încercat să arate mai multă îndrăzneală ca celelalte. S-a dus la ușă și cu o voce tremurătoare a întrebat:

- Cine-i acolo?

Dar nimeni n-a răspuns. Apoi simțind toți ochii ațintiți asupra ei, urmărindu-i fiecare mișcare, ea a făcut un efort să se arate curajoasă și a spus foarte tare:

- E cineva dincolo de ușă?

- Oh, da, da! Bineînțeles că e! a țipat stafidita aia de Meg Giry, ținând-o eroid din spate pe Sorelli de fusta de voal. Orice-ai face, nu deschide ușa! Oh, Doamne, nu deschide ușa! Oh, Doamne, nu deschide ușa!

Dar Sorelli, înarmată cu un pumnal de care nu se despărțea niciodată, a răsucit cheia și a tras ușa în timp ce fetele din corpul de balet se retrăgeau spre cabina din spate și Meg Giry a oftat:

- Mamă! Mamă!

Sorelli s-a uitat viteză pe coridor. Era gol, o flacăra de gaz, în închisoarea ei de sticlă, arunca o lumină roșie asupra întunericului din jur fără să reușească să-l împrăștie. Și balerina a trântit ușa iar, cu un suspin adânc:

- Nu, a spus ea, nu-i nimeni acolo.

- Totuși, l-am văzut! a declarat Jammes întorcându-se cu pași mici și timizi la locul ei lângă Sorelli. Trebuie să fie undeva colindând după pradă. Nu mă duc înapoi să mă

îmbrac. Mai bine am merge jos, în foaiier, împreună, imediat, pentru discurs și pe urmă am veni sus tot împreună.

Și micuța a atins cu respect micul inel cu coral pe care-l purta ca talisman împotriva ghinionului în timp ce Sorelli, pe furiș, cu vârful roz al unghiei degetului mare de la mâna dreaptă a făcut crucea Sfântului Andrei pe inelul care-i împodobește al patrulea deget de la mâna dreaptă. Le-a spus fetelor din corpul de balet:

- Haideti, fetelor, reveniți-vă! Îndrăznesc să spun că nimeni n-a văzut fantoma.

- Ba da, ba da, am văzut-o, am văzut-o chiar acum! au țipat fetele. Avea capul de mort și purta fracul, exact cum era când l-a văzut Joseph Buquet!

- Și Gabriel l-a văzut! a spus Jammes. Abia ieri! Ieri după-amiază, în plină lumină...

- Gabriel, șeful corului?

- Păi da, nu știi?

- Și purta fracul în plină zi?

- Cine, Gabriel?

- Păi nu, fantoma!

- Bineînțeles! Chiar Gabriel mi-a spus. După asta l-a recunoscut. Gabriel era în biroul regizorului. Brusc s-a deschis ușa și a intrat Persanul. Știi, Persanul care deoache...

- Ah, da! au răspuns fetele din corpul de balet în cor, ferindu-se de piatra rea țintind spre inexistentul Persan cu arătătorul și degetul ridicat, în timp ce al doilea și al treilea deget erau îndoite spre palmă și ținute de degetul mare.

- Și știți ce superstițios e Gabriel, a continuat Jammes. Totuși, e totdeauna politicoș. Când îl întâlnește pe Persan doar își bagă mâinile în buzunare și-și atinge cheile. Ei când Persanul a apărut în cadrul ușii, Gabriel a sărit de pe scaun spre lacătul dulapului, ca să atingă ceva de fier. Din

cauza asta și-a agățat o bucată bună din palton într-un cui. Grăbindu-se să iasă din cameră a dat cu capul într-un cuier de pălării și și-a făcut un cucui mare; apoi, dând brusc înapoi și-a julit brațul de paravan, lângă pian; a încercat să se sprijine de pian, dar capacul i-a căzut pe mâini și i-a zdrobit degetele; s-a năpustit afară din birou ca un nebun, a alunecat pe scară și și-a terminat zborul aterizând pe spate. Tocmai treceam pe-acolo cu mama. L-am adunat de pe jos. Era plin de vânătăi și avea sânge pe față. Ne-am speriat de moarte, dar deodată a început să mulțumească Cerului că scăpase ieftin. Apoi ne-a spus ce-l speriască așa. Văzuse fantoma în spatele Persanului: fantoma cu cap de mort, exact cum o descrieseră Joseph Buquet!

Jammes își spusese povestea așa de repede de parcă fantoma ar fi fost pe urmele ei și când a terminat abia mai răsufla. A urmat o tăcere, în timp ce Sorelli își lustruia unghiile foarte agitată. Tăcerea a fost întreruptă de micuța Giry care a spus:

- Joseph Buquet ar face mai bine să-și țină gura!

- De ce să-și țină gura? a întrebat cineva.

- Asta-i părerea mamei, a replicat Meg coborând vocea și uitându-se în jur ca și cum și alte urechi decât ale celor prezenți ar fi putut-o auzi.

- Și de ce crede mama ta asta?

- Șșș! Mama spune că fantomei nu-i place să se vorbească despre ea.

- Și de ce zice mama ta asta?

- Fiindcă, fiindcă, nimic...

Această șovăială a stârnit curiozitatea tinerelor doamne care s-au înghesuit în jurul lui Giry, implorând-o să le explice. Erau acolo, umăr la umăr, aplecându-se toate simultan cu un aer de rugămintă stăruitoare și teamă, transmitând teroarea de la una la alta, simțind o plăcere ciudată să simtă cum sângele le îngheață în vene.

- Am jurat să nu spun ! a gălgâit Meg.

Dar nu i-au dat pace și au promis să țină secretul așa că Meg, care ardea de nerăbdare să spună ce știe, a început, cu ochii ațintiți la ușă:

- Păi, e din cauza lojei private.

- Ce lojă privată ?

- A fantomei.

- Fantoma are o lojă ? Oh, neapărat spune-ne, neapărat !

- Nu așa de tare ! a spus Meg. E loja cu numărul 5, știți, loja de rangul întâi, de lângă loja de avanscenă, pe stânga.

- Ei, prostii !

- Vă spun că așa e, mama se ocupă de ea. Dar jurați să nu scoateți un cuvânt ?

- Desigur, desigur.

- Ei, aia-i loja fantomei. Nimeni n-a mai fost acolo de o lună în afară de fantomă și s-au dat ordine la casă să nu fie niciodată vândută.

- Și fantoma chiar vine acolo ?

- Da.

- Atunci o ocupă cineva.

- Păi, nu. Fantoma vine, dar nu-i nimeni acolo.

Fetele din balet au schimbat ochiade. Dacă fantoma venea în lojă trebuia s-o vadă cineva, pentru că purta frac și cap de mort, asta voiau ele s-o facă pe Meg să înțeleagă, dar ea a replicat:

- Tocmai asta e ! Fantoma nu se vede. Și n-are nici frac, nici cap ! Toate discuțiile astea despre capul de mort și capul de foc sunt prostii ! Nu-i nimic înăuntru. Doar îl auzim când e în lojă. Mama nu l-a văzut niciodată, dar l-a auzit. Mama știe, pentru că-i dă programul.

Sorelli a intervenit:

- Giry fetițo, îți bați joc de noi !

Atunci micuța Giry a început să plângă.

- Trebuia să-mi țin gura,... dac-ar afla mama !...

Dar aveam dreptate, Joseph Buquet făcea mai bine să nu vorbească despre lucruri care nu-l privesc, o să-i aducă ghinion, mama zicea aseară...

S-a auzit un zgomot de pași grei, grăbiți pe coridor și o voce obosită a strigat:

- Cecile ! Cecile ! Ești aici ?

- E vocea mamei, a spus Jammes. Ce s-a întâmplat ?

A deschis ușa. O doamnă respectabilă, clădită ca un grenadier din Pomerania, a năvălit în cabină și s-a trântit gemând pe un fotoliu gol. Ochii i se roteau nebunește pe fața cărămizie.

- Ce groaznic ! a spus. Ce groaznic !

- Ce-i ? Ce-i ?

- Joseph Buquet.

- Ce-i cu el ?

- Joseph Buquet e mort !

Camera s-a umplut de exclamații, strigăte de uimire, cereri de explicații.

- Da, a fost găsit spânzurat în subsol.

- E fantoma ! o trânti Giry, ca și cum n-ar fi vrut; dar se corectă imediat, punându-și mâinile la gură: Nu, nu, n-am spus-o ! N-am spus-o !

În jurul ei toate tovarășele ei repetară cuprinse de panică, în șoaptă:

- Da, trebuie să fie stafia !

Sorelli era foarte palidă.

- N-o să pot ține discursul, zise ea.

Doamna Jammes își dădu și ea cu părerea în timp ce golea un pahar cu lichior care se întâmplase să fie pe masă - fantoma trebuia să aibă o legătură cu asta.

Adevărul e că nimeni n-a aflat vreodată cum a murit Joseph Buquet. Verdictul anchetei a fost "sinucidere normală". În cartea sa, "Memoriile unui director", domnul Moncharmin, unul din directorii asociați care au urmat după Debiegne și Poligny, a descris incidentul după cum urmează:

"Un regretabil accident a stricat mica petrecere pe care domnii Debiegne și Poligny o dădeau pentru a-și sărbători pensionarea. Eram în biroul directorului când Mercier, directorul de scenă, a tășnit înăuntru. Părea înnebunit și mi-a spus că leșul unui mașinist fusese găsit spânzurat în cel de-al treilea subsol al scenei, între decorurile de la «Regele din Lahore». Eu am țipat:

- Vino și dă-l jos !

Dar după ce am coborât în grabă scările, n-am mai găsit lațul la gâtul omului spânzurat."

Deci aceasta e o întâmplare care lui Moncharmin i se pare normală. Un om atâră la capătul unei frânghii, ei se duc s-o taie, dar frânghia a dispărut. Oh, dar domnul Moncharmin a găsit o explicație foarte simplă ! Să-l ascultăm:

"Era chiar după balet, iar solistele și dansatoarele s-au grăbit să-și ia măsurii împotriva deochiului."

Iată ! Închipuiți-vă fetele din corpul de balet luându-o la sănătoasa pe scară și împărțindu-și între ele frânghia sinucigașului în mai puțin decât mi-a luat mie s-o scriu ! Când, pe de altă parte gândindu-mă la locul exact unde s-a descoperit cadavrul - al treilea subsol dedesubtul scenei ! - îmi imaginez că cineva avea tot interesul ca frânghia să dispară după ce-și îndeplinise menirea, iar timpul va dovedi dacă mă înșel.

Oribila veste s-a răspândit în curând în toată Opera unde Joseph Buquet era foarte popular. Cabinele s-au golit și fetele din balet, îmbulzindu-se în jurul lui Sorelli ca niște oițe timide în jurul păstoritei, s-au îndreptat spre foaier pe coridoarele și scările prost luminate, tropăind cât de repede le puteau duce piciorușele lor roz.